

OSLOMET

Hva kan Ungdata fortelle oss om norsk klubbungdom?

Presentasjon Ungdom og Fritids landskonferanse
Haugesund 4.november 2019

PATRICK LIE ANDERSEN UNGDOMSSEKSJONEN – NOVA –
PALIAN@OSLOMET.NO

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Prateplan

Photo by [Alvaro Reyes](#) on [Unsplash](#)

- Bakgrunnen for prosjektet
- Tidligere forskning om ungdom og fritidsklubber
- Hovedspørsmålene i prosjektet
- Ungdatamaterialet
- Resultatene fra analysene
- Oppsummering og diskusjon

Bakgrunn for prosjektet

- Lite forskning om fritidsklubber i Norge
- Ønske om å forankre fritidsklubbene rolle – bla i folkehelsearbeidet
- Helsedirektoratet utlysning om kartlegging av fritidsklubber
- NOVAs tilbud: Hvem bruker fritidsklubber og ungdomshus? En kartleggingsstudie
 - Målsetting:
 - Hvilken rolle tillegges fritidsklubbene som politisk virkemiddel i dag?
 - kartlegge hva som kjennetegner ungdom som bruker fritidsklubber og ungdomshus med hensyn til faktorer som har betydning for folkehelse – geografiske variasjoner i dette
 - Andersen, P.L. & Seland, I. (2019). Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv. Analyser av statlige dokumenter 2007–2017 og Ungdata 2015–2017. NOVA Notat 1/19
 - Seland, I. & Andersen, P.L. (**antatt, kommer i** Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning 2020) *Hva kjennetegner ungdom som går på fritidsklubb?*

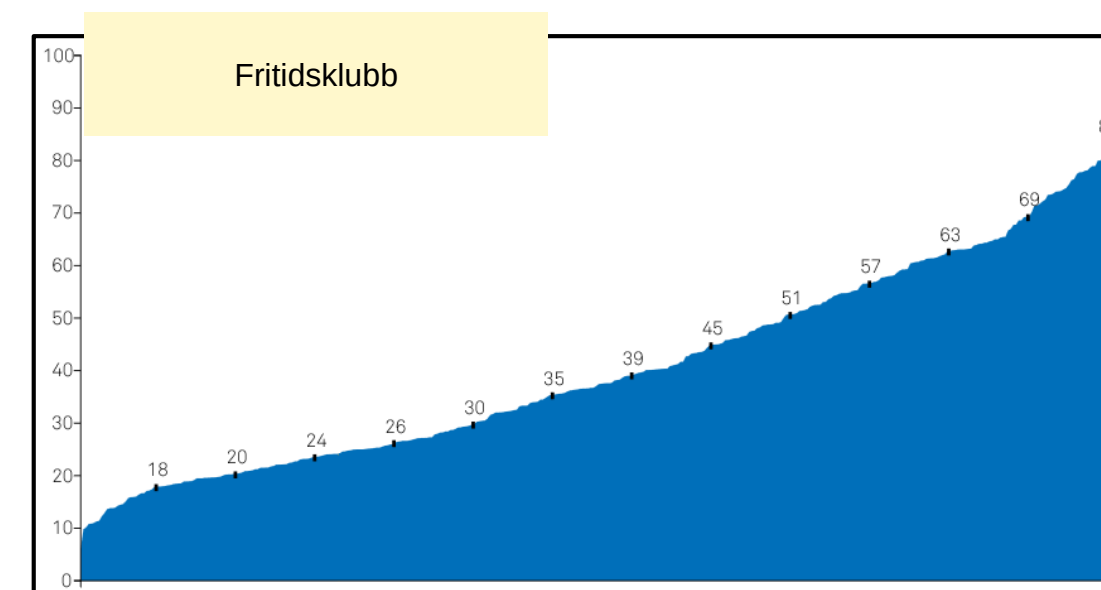
Hva vet vi om ungdom som bruker fritidsklubber?

- Internasjonal forskning
- Svenske studier: bl.a. Mahoney & Stattin (2000), Mahoney, Stattin & Magnusson (2001)
 - Örebro (N=ca 700, 1997, 1998)
 - effektene av klubb
 - «Kompetente jevnaldrende»
 - Negativ effekt av klubb deltakelse: mer kriminalitet i voksen alder
- Svensk politirapport (2019)
 - Klubber som «opplæringsarenaer» for kriminelle

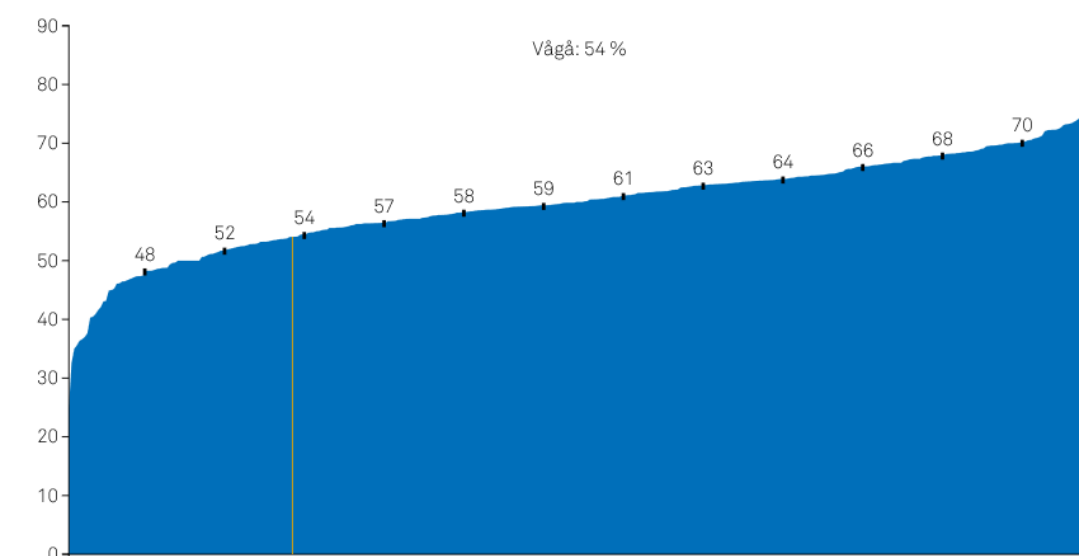
Hva har tidlige norsk forskning vist?

- Vestel og Hydle (2009):
 - «kvalifiserende» klubber?, inklusjon, rusforebyggende arena. Funn: kultur vs sosialt arbeid – både effekt for «risikoungdom» og «normalungdom»
- Pedersen (2008): foreldre med lav SØS, arbeidsledige, skilte – ikke mer risikoutsatte
- Øia (2009): aktiv ungdommer, vanskelige skole- og foreldrerelasjoner, mer risikoutsatte, antisosiale og kriminelle handlinger
- Ungdom og fritids klubbundersøkelser (Heggelund, Andersen & Schmidt, 2017)
 - Gutter overrepresentert. Flere med innvandrerbakgrunn
- Ungdata.no & nasjonale rapporter (Bakken 2013 til 2019)

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er aktive i et idrettslag

Se tall for hver enkelt kommune ved å ta pekeren over histogrammet. Y-aksen viser prosentandel, x-aksen viser alle kommunene

Hovedspørsmålene i notatet

Konklusjon: Det er ikke noen uttalt politisk «hensikt» med fritidsklubbene ut over at de representerer elementer i et godt oppvekstmiljø og kan virke forebyggende mot kriminalitet og utenforskap.

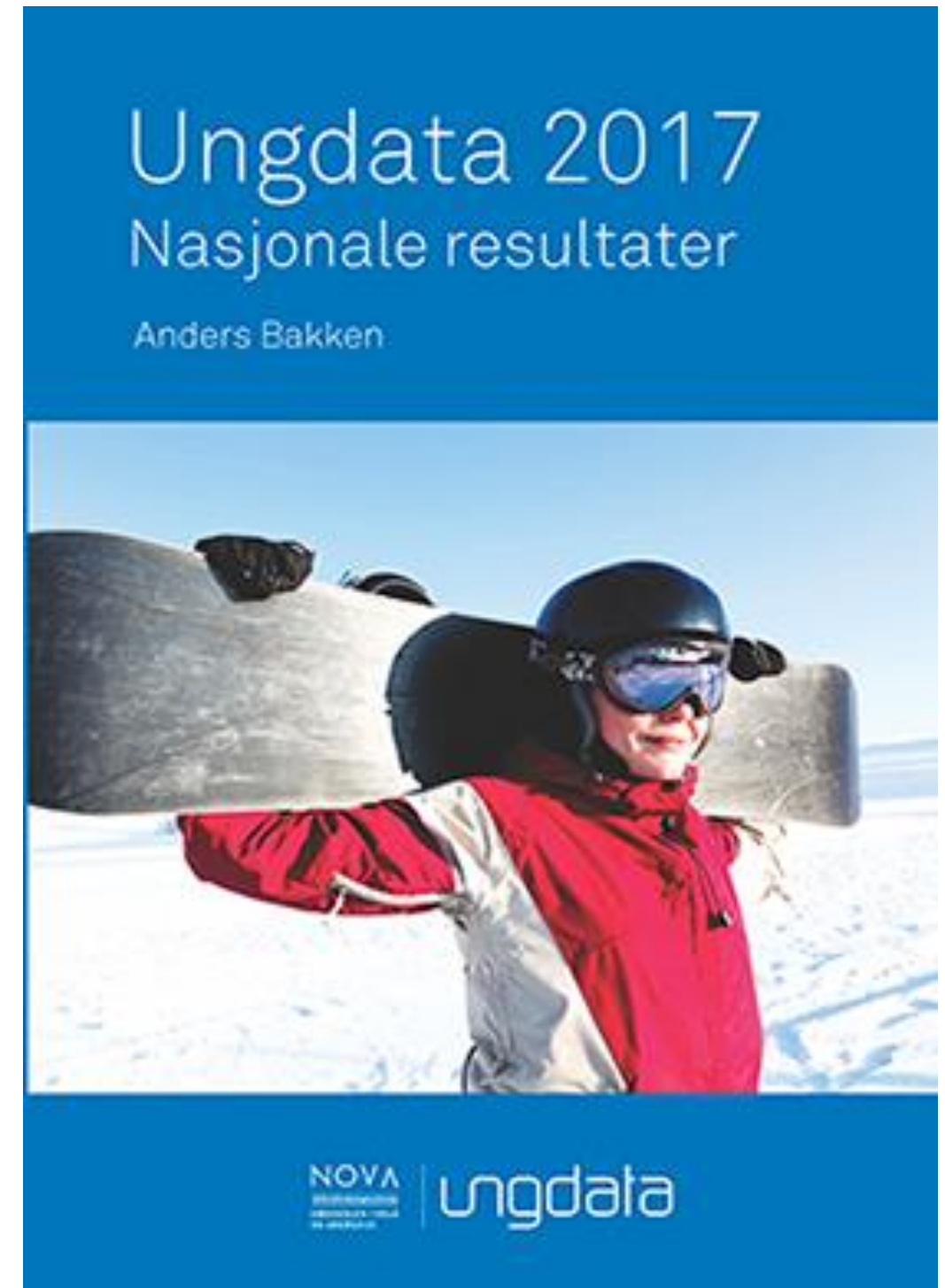
1. Hvilken rolle tillegges fritidsklubbene som politisk virkemiddel i dag?

2. Hva kjennetegner ungdommene som bruker fritidsklubbene, og i hvilken grad er det geografisk variasjon i dette bildet?

HVA KJENNETEGNER UNGDOM SOM BRUKER FRITIDSKLUBBER? UNGDATAS SVAR ...

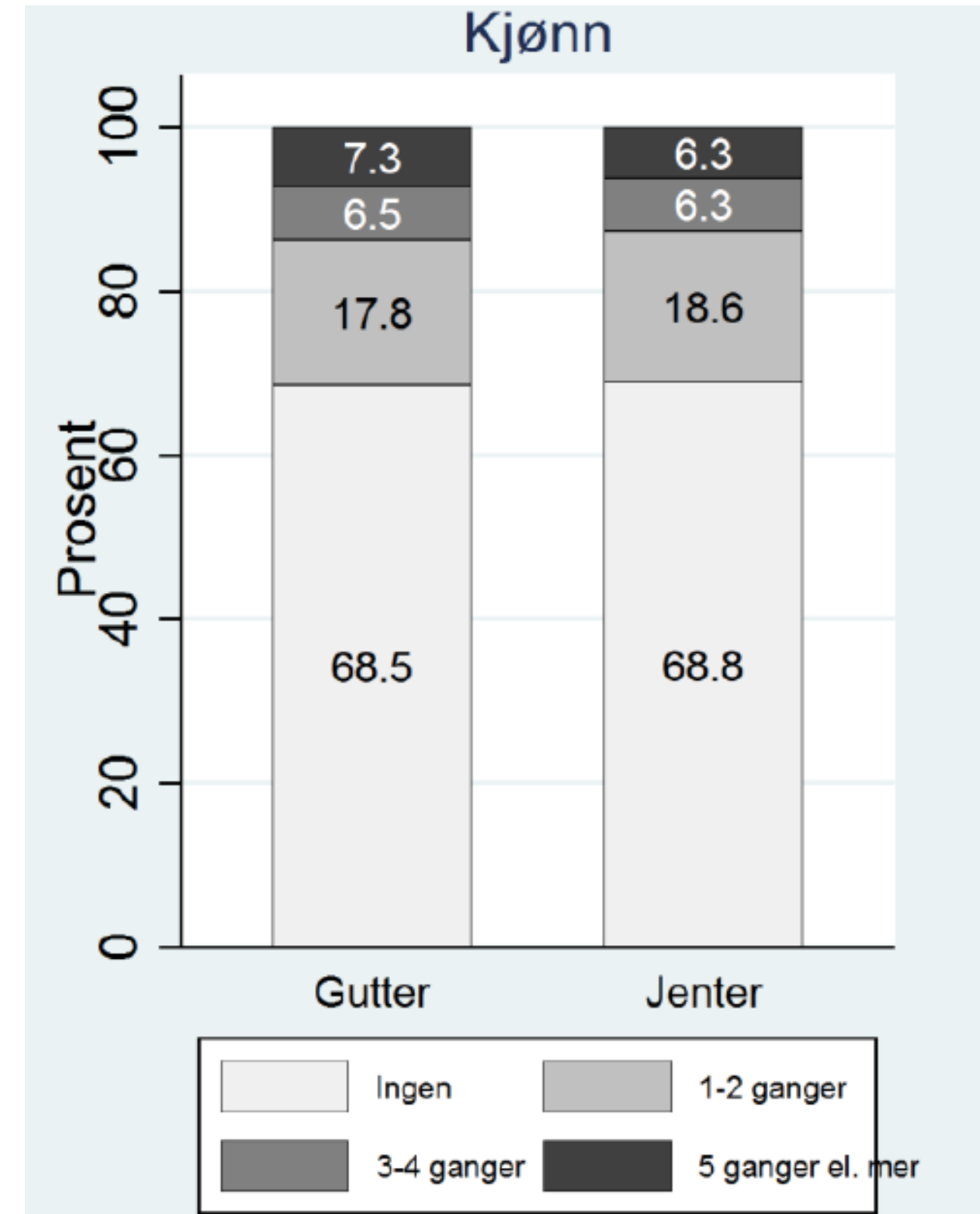
Datamateriale

- Ungdata 2015 – 2017
- Elever i ungdomsskole fra hele landet
- Antall respondenter: 130 000
- Hvordan måles bruk av ungdomsklubb og ungdomshus?
 - «Hvor mange ganger den siste måneden har du vært med på aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag?»
 - En av aktivitetene er «Fritidsklubb/ungdomshus/ungdomsklubb».
 - Svaralternativ: «Ingen ganger» «1–2 ganger» «3–4 ganger» «5 ganger eller oftere»

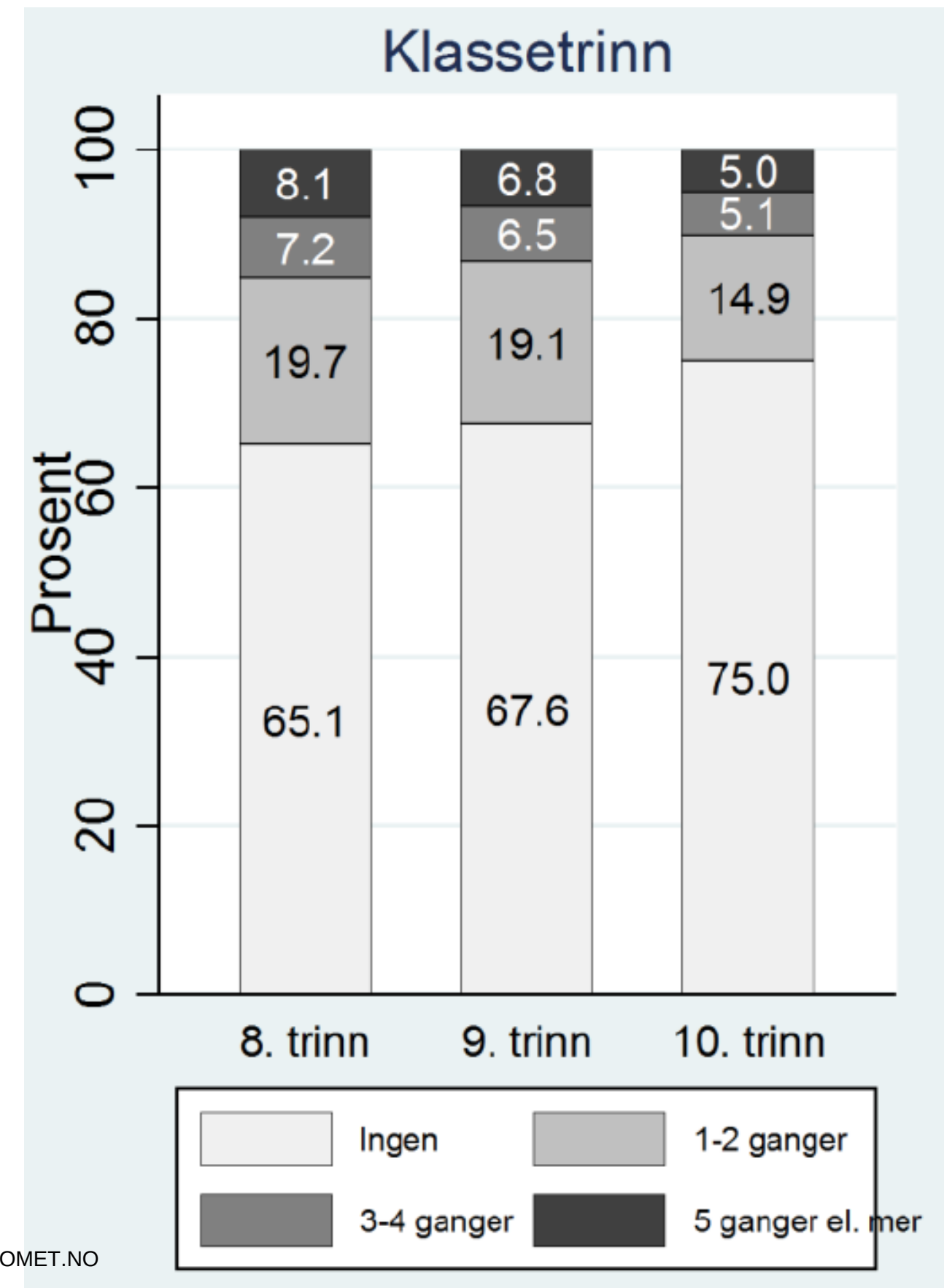
Hvem bruker fritidsklubbtilbudet? Kjønn

- En tredjedel har vært minst en gang på klubb sist måned
- Små kjønnsforskjeller, men noen flere gutter blant de mest ivrige brukerne

Hvem bruker fritidsklubbtilbudet? Alder

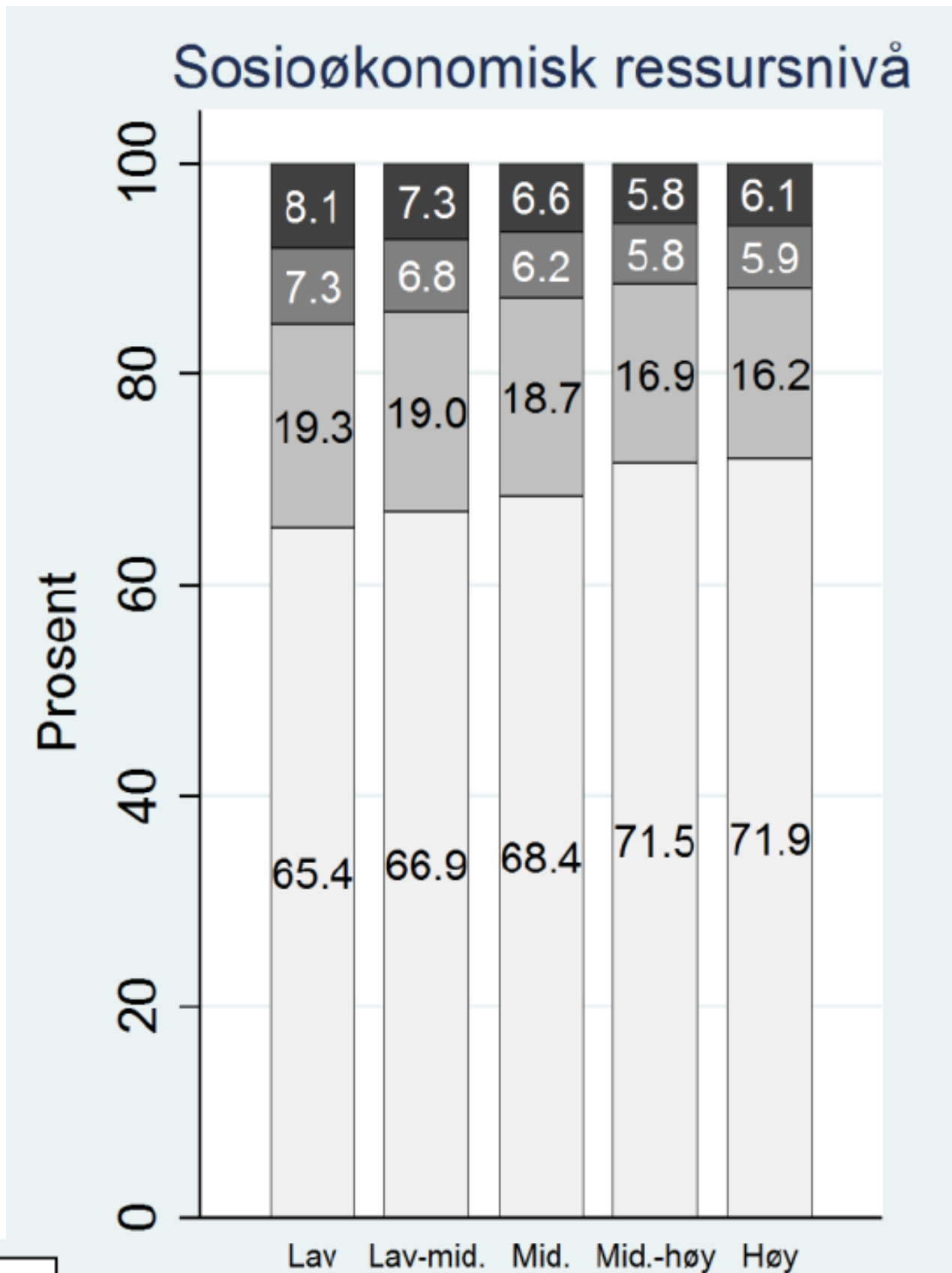
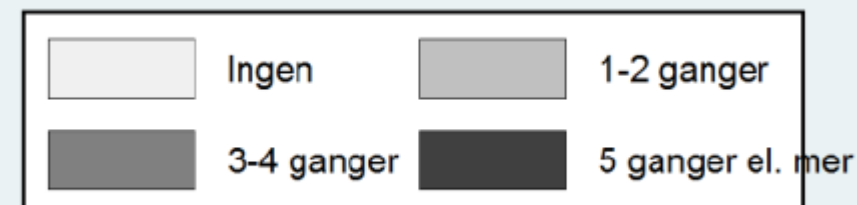
- Åttendeklassingene er gruppen som er mest på klubb. Ca. 35 prosent av dem har vært der sist måned.
- Andelene synker med alderen. 25 prosent blant tiendeklassingene har vært på klubb sist måned.

Hvem bruker fritidsklubbtilbudet? Sosioøkonomiske ressurser i hjemmet

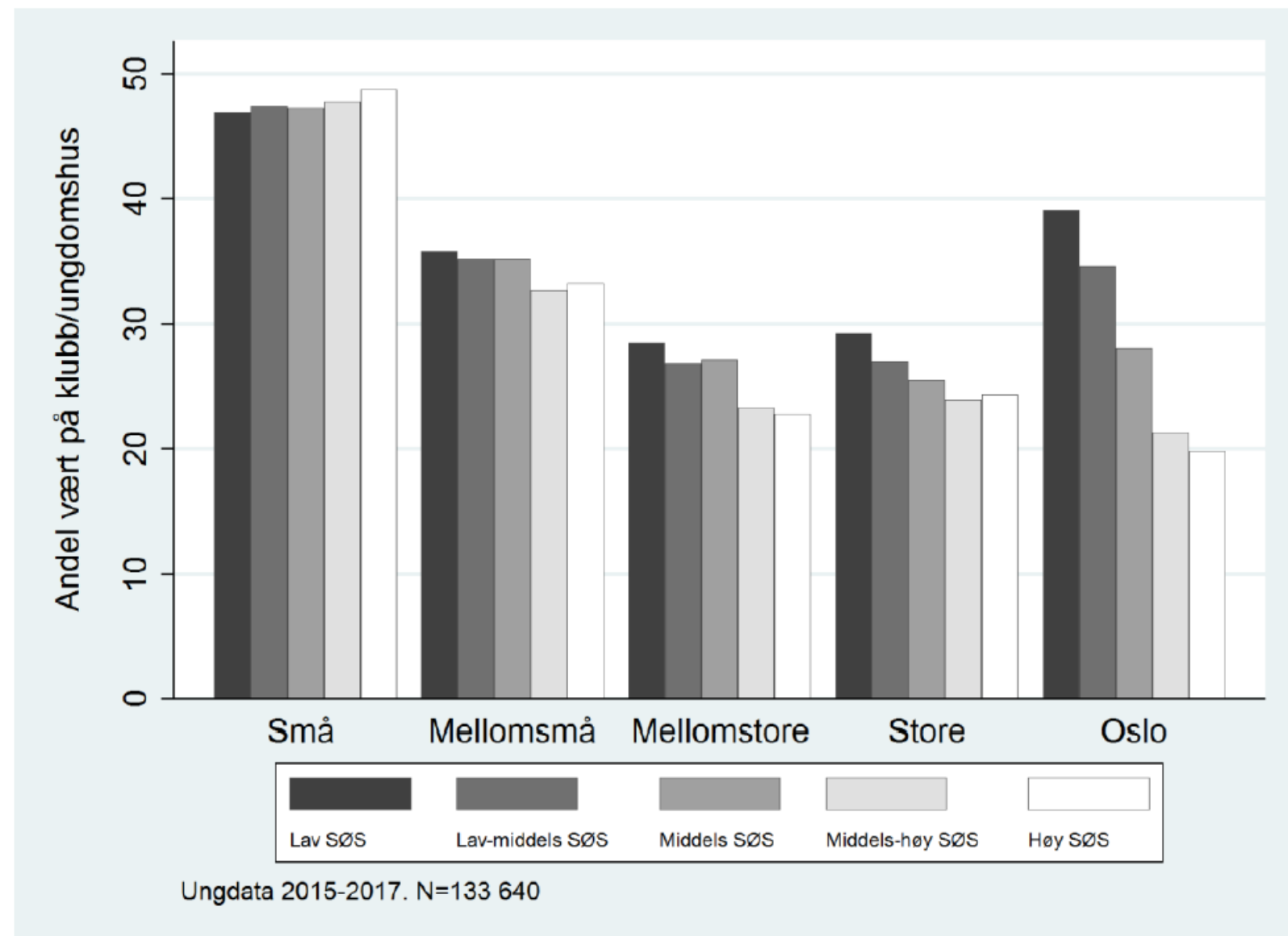
- Svar fra ungdommene er delt inn i fem grupper, basert på hvor mye sosioøkonomiske ressurser (SØR)* de har i hjemmet
- Klubbene brukes mest blant de med minst SØR (ca 35% deltar).
- Andelene synker desto mer SØR i hjemmet (ca. 28% deltar).
- Dette er et av hovedfunnene i analysen: et mønster av sosialt skjev rekruttering

**) mengden økonomiske (antall ferier, biler, pc og om de har eget soverom) og kulturelle ressurser (foreldrenes utdanning og bøker i hjemmet)*

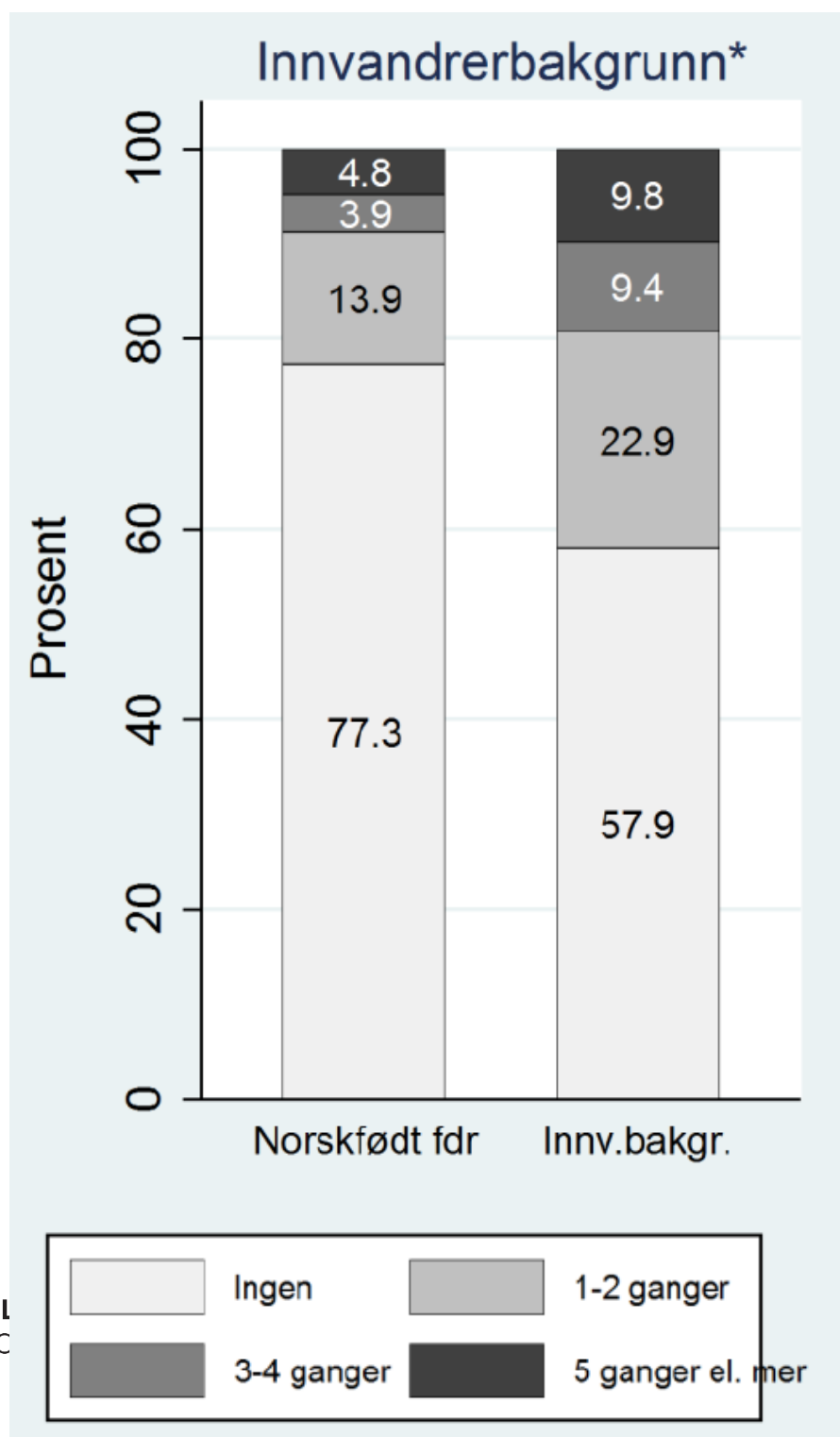
Hvem bruker fritidsklubbtilbudet? Geografiske forskjeller og SØR

Figur 2. Andel vært på fritidsklubb/ungdomshus etter sosioøkonomiske ressurser og antall innbyggere i kommunene.

- Nyansering: betydningen av SØR varierer fra sted til sted: de sosiale forskjellene blir tydeligere desto større kommunene er
- Særlig tydelig i Oslo: Nær 40 % av dem med minst SØR har vært på klubb, mens dette bare gjelder 20 % blant dem med mest SØR.
- Det er nesten ikke sosiale forskjeller i ungdoms bruk av fritidsklubber i de små og mellomsmå kommunene
- Ungdommenes bruk av fritidsklubber varierer tydelig etter kommunenes størrelse
- Tydelig flere som bruker klubber i de minst folkerike kommunene

Hvem bruker fritidsklubbtilbudet? Innvandrerbakgrunn (Ung i Oslo 2015)

- Klart flere ungdommer med innvandrerbakgrunn* bruker fritidsklubber enn blant ungdom som har norskfødte foreldre
- Dette er data fra Ung i Oslo. Innvandrerungdoms bruk av fritidsklubber henger sammen med SØR-nivå. Ungdom med innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant dem som kommer fra hjem med lavt SØR-nivå.

**Innvandrerbakgrunn måles som at begge foreldrene er født i utlandet. I kategorien «norskfødte foreldre» minst én forelder født i Norge.*

Hva kjennetegner klubbungdommens egenrapporterte helse?

		Vært på klubb sist måned			Hvor mange ganger på klubb sist mnd		
		Nei	Ja		1-2ganger	3-4ganger	5g eller mer
Helseindikatorer:							
	Fornøyd med helsen	71,6	70,1		71,3 ^{ns}	69,6	67,2
	Høyt nivå depressive symptomer	14,7	15,2		14,3 ^{ns}	15,2 ^{ns}	17,5
	Daglige fysiske helseplager	13,9	14,7		14,0 ^{ns}	14,1 ^{ns}	17,3
	Godt selvbilde	82,6	82,0		82,6 ^{ns}	81,9 ^{ns}	80,3

- Klubbungdom *skiller seg i liten grad* fra øvrig ungdom når det gjelder egenrapportert helse.
- I disse to gruppene er det nesten like mange som er fornøyd med helsen, som har depressive symptomer, fysiske helseplager og et godt selvbilde
- Blant de hyppigste brukerne er det noen flere som rapporterer helseplager (se siste kolonne «5g eller mer» kontra kolonne 1 «nei»).

Hva med klubbungdom og problematferd?

		Vært på klubb sist måned			Hvor mange ganger på klubb sist mnd		
		Nei	Ja		1-2ganger	3-4ganger	5g eller mer
Problematferd							
	Gjort mer enn 10 regelbrudd	6,3	8,3		7,0	8,0	12,4
	Blir mobbet	6,7	9,0		8,2	9,1	10,9
	Utsatt for vold	6,1	9,7		8,7	9,4	12,8
	Slåsskamp	18,1	27,9		25,1	28,6	34,9

- Klubbungdom *rapporterer oftere om deltakelse eller utsatthet for problematferd*
- Dette ser vi særlig tydelig blant de hyppigste brukerne (se siste kolonne «5g eller mer» kontra kolonne 1 «nei»).

Hvordan får de tid til alt sammen?

Klubbungdommen går på høyoktan og driver ikke bare med klubb – idrett, korps og foreningsaktivitet er kjempevanlig i tillegg

Ekstra s.5-43: sensasjonelle funn om norsk klubbungdom

SKREMMENDE LIKHET:
Klubbungdommer er veldig like de som ikke går på klubb

- Overraskende små forskjeller i analyse etter analyse
- «kanskje må myten om klubbpøbel-en avlives», sier forsker

S.12-14: De slående nyansene: Noen færre klubbungdom rapporterer om svake vennerelasjoner, mens flere av dem har svake relasjoner til skolen og foreldrene

Ekstrabilag om klubbavsløringene: Skremmende stor ulikhet – ... men bare i storbyene

På bygda er det ikke forskjell på fattig og på rik
Forsker roper varsko: *«ikke bombesikkert at alt er fryd og gammen i småkommunene – gode vennerelasjoner og inklusjon i andre aktiviteter er alfa omega*

Photo by Slidebean on Unsplash

Mysteriet i byene: bysossen «ditcher» klubbene – hva er forklaringen?

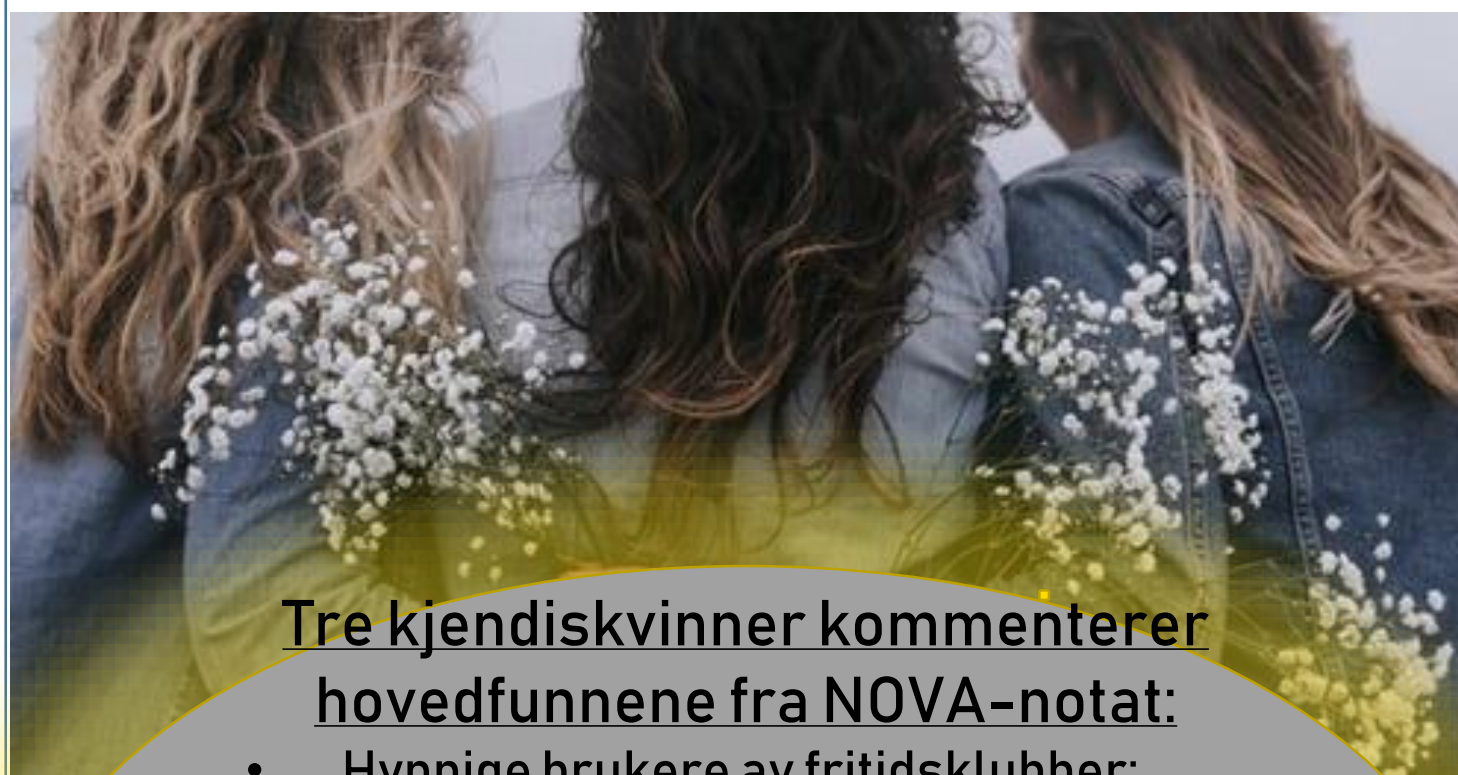
SINNSYKT LIKE

Mental helse har nada å si for om man bruker klubb eller ikke.

«Tyder heller ikke på at man blir gal av å gå på ungdomsklubb», sier forskeren bak rapporten.

Ekstra s.22: KONGENS UKJENTE KLUBBFORTID

Tre kjendiskvinner kommenterer hovedfunnene fra NOVA-notat:

- Hyppige brukere av fritidsklubber:
 - dårligere egenrapportert helse,
 - mer involvert i og utsatt for problematferd
 - noe svakere relasjoner til familie og skole enn øvrig ungdom
 - «Bra validitet i analysene, men kan ikke belyse årsak og virkning»

Foreløpige resultater fra artikkelen «Hva kjennetegner ungdom som går på fritidsklubb?»»

Idunn Seland & Patrick Lie Andersen

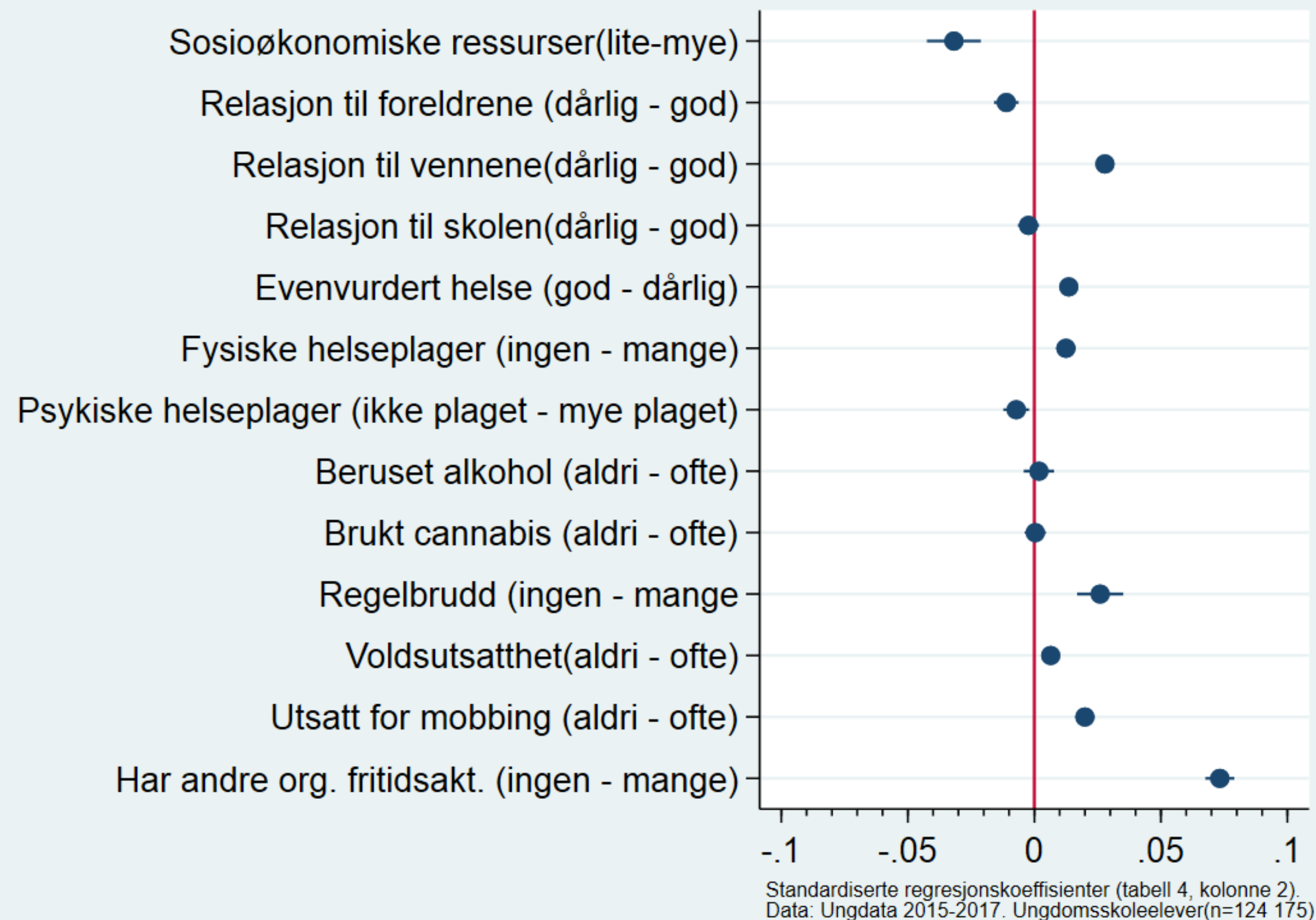
MÅL:

undersøke betydningen av ungdoms “kjennetegn” for deltakelse på fritidsklubber

Multivariate analyser

- Hva er viktigste faktorer/kjennetegn for deltakelse?
- SØS
- Relasjon til venner
- Regelbrudd
- Andre fritidsaktiviteter

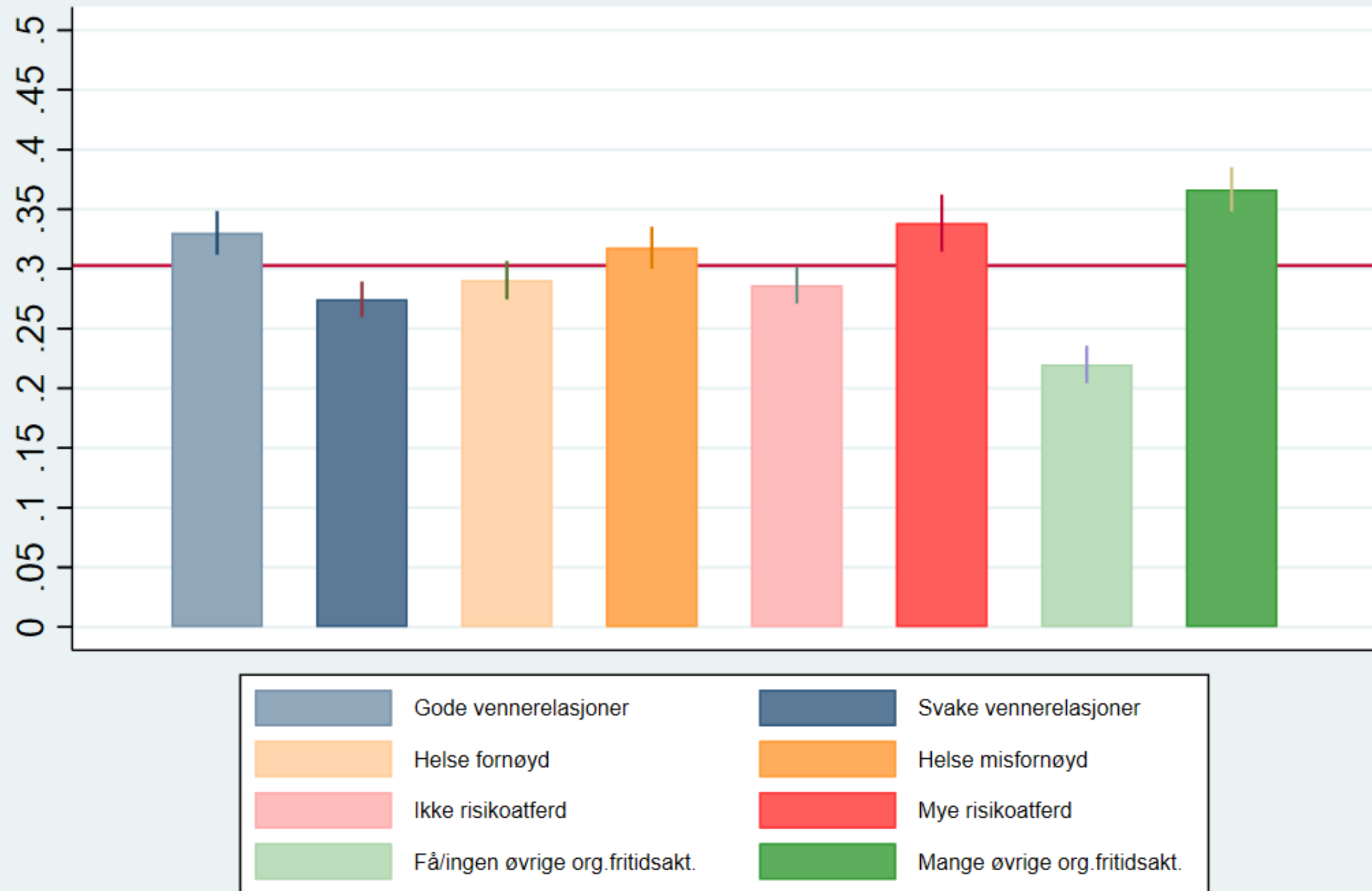
Figur 1. Regresjonskoeffisienter fra modell "Hele Norge" i tabell 2.

Ungdom i ytterpunkter

- Multivariate analyser
- Illustrerer høye og lave skårer på noen av de viktigste variablene

Figur 2. Predikert sannsynlighet for å ha brukt klubbtilbudet etter grad/nivå på vennerelasjoner, egenvurdert helse, risikoatferd og andre organiserte fritidsaktiviteter.

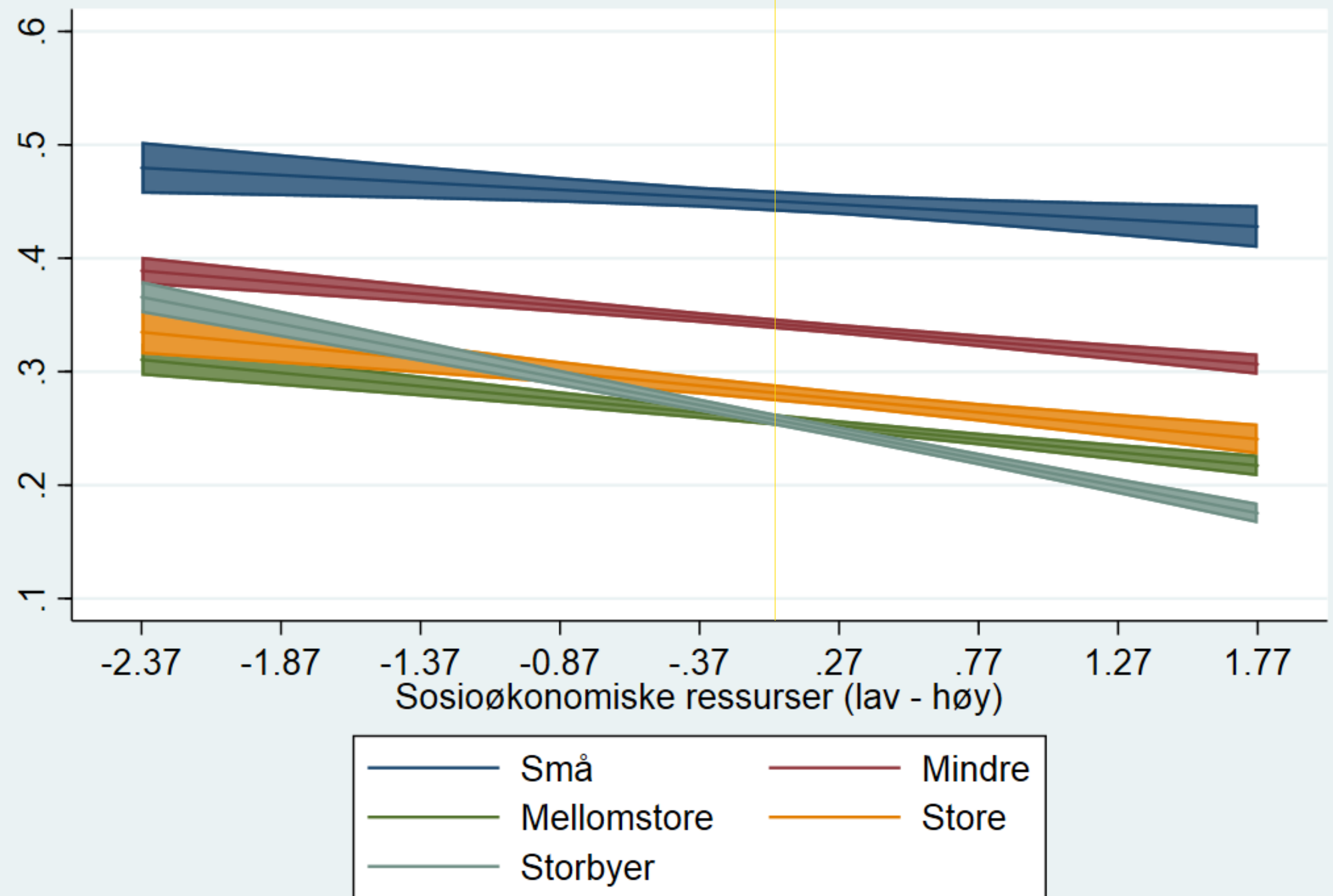

Predikerte verdier: To standardavviks forskjell på utvalgte variabler. Øvrige variabler på gjennomsnitt (tabell 2, kolonne 2).
Data: Ungdata 2015-2017. Ungdomsskoleelever (n=124 175)
Rød linje=gjennomsnittlig sannsynlighet for alle

Figur 3. Predikerte sannsynligheter for å ha vært på fritidsklubb etter sosioøkonomiske ressurser og kommunestørrelse.

OSLOMET

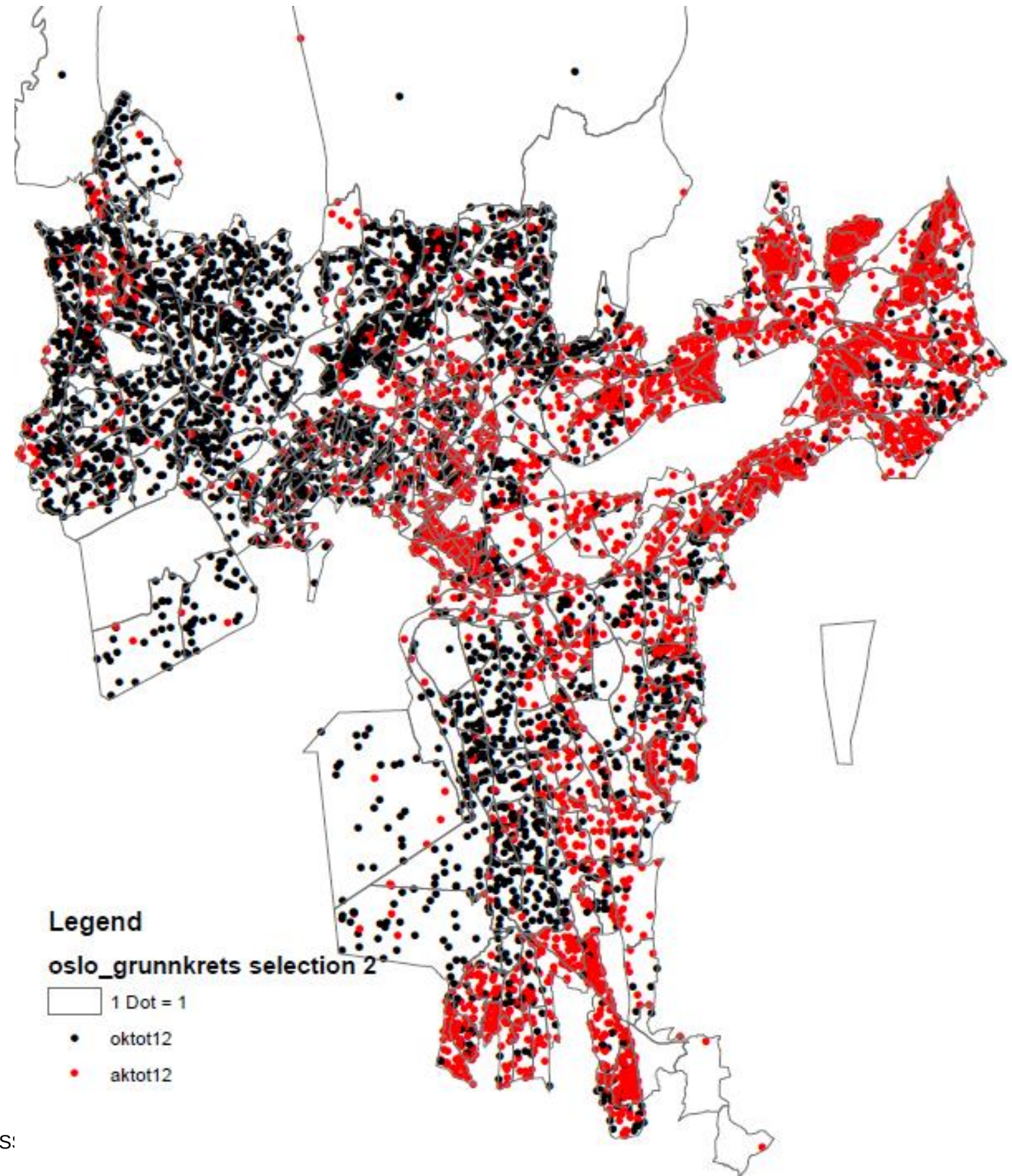
- flernivåanalyser
- kraftigere utslag av sosio-økonomiske ressurser desto større byene blir
- 0=gjennomsnittlig

Basert på modell 3-7, tabell 2. Predictive margins etter OLS regresjon med robuste standardfeil.

Hvorfor stor sosial ulikhet i storbyene? Oslo som eksempel

- Dette kan være en del av svaret?
- Klassebasert bosteds-segregering
- (Ljunggren & Andersen 2017)
- Ungdom fra ulike sosial klasser:
- Overklasse vs arbeiderklasse
- 2003: D-index=0.69
- 2012: D-index=0.73

Hvorfor stor sosial ulikhet i storbyene? Oslo som eksempel

Opplagte muligheter/forklaringer

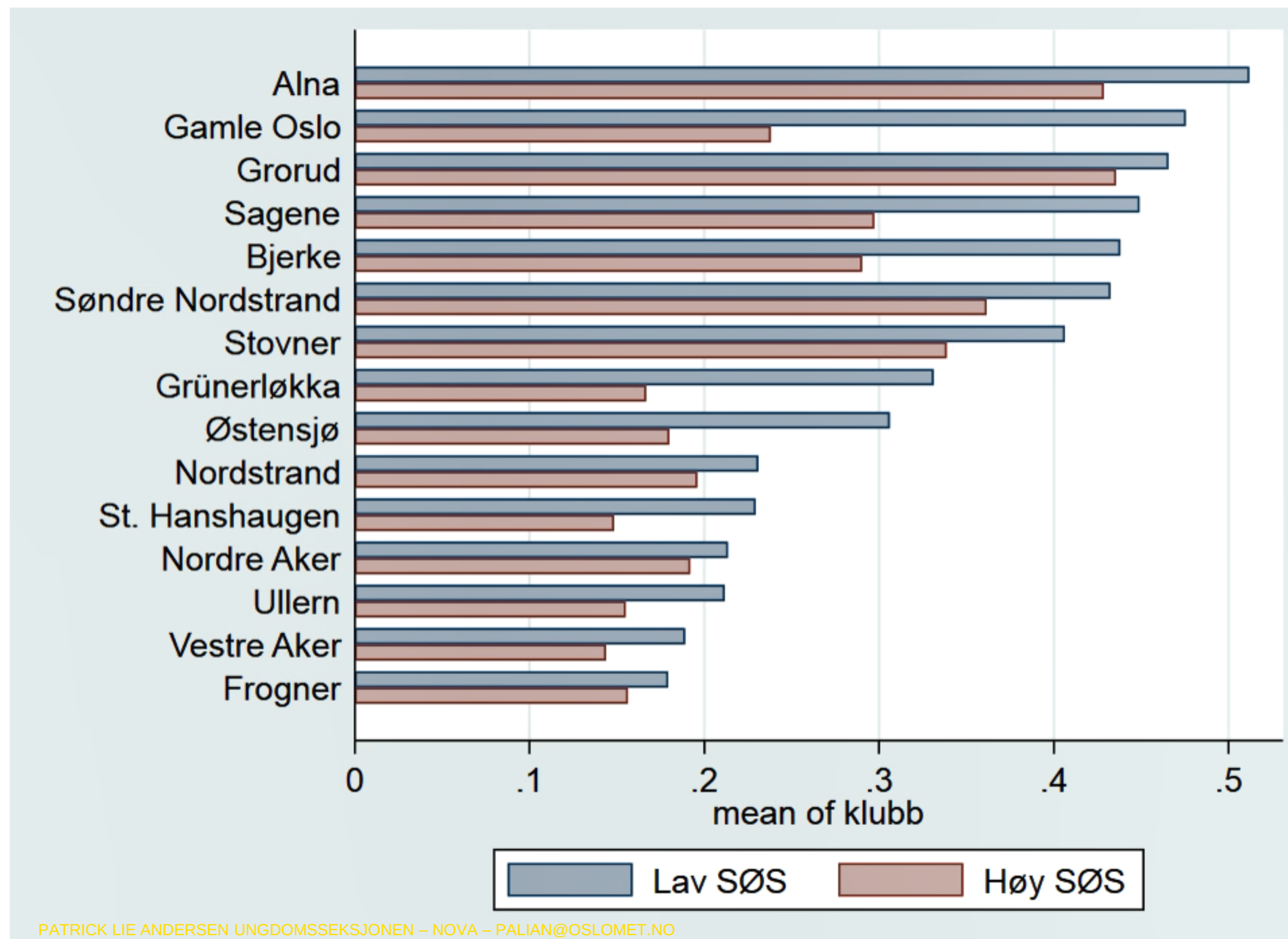
- Ulik sosial bakgrunn i bydelene
- Forskjell i tilbudets omfang fra bydel til bydel
- Åpningstider/type tilbud varierer
- Tilbud og bruk(normer blant jevnaldrede) øvrige fritidsaktiviteter varierer

Antall tilbud (Kilde: Oslo commune – nettsider; tilbud for ungdom på ungdomsskoletrinnet) – andel på fritidsklubb

Bydel:	Antall tilbud/klubber	Andel på fritidsklubb
alna	4	49
grorud	3	46
søndre nordstrand	3	41
gamle oslo	3	40
stovner	6	39
sagene	3	39
bjerke	4	38
grünerløkka	3	27
østensjø	4	24
nordstrand	1	21
nordre aker	2	20
st hanshaugen	2	18
ullern	1	17
frogner	3	16
vestre aker	0	15

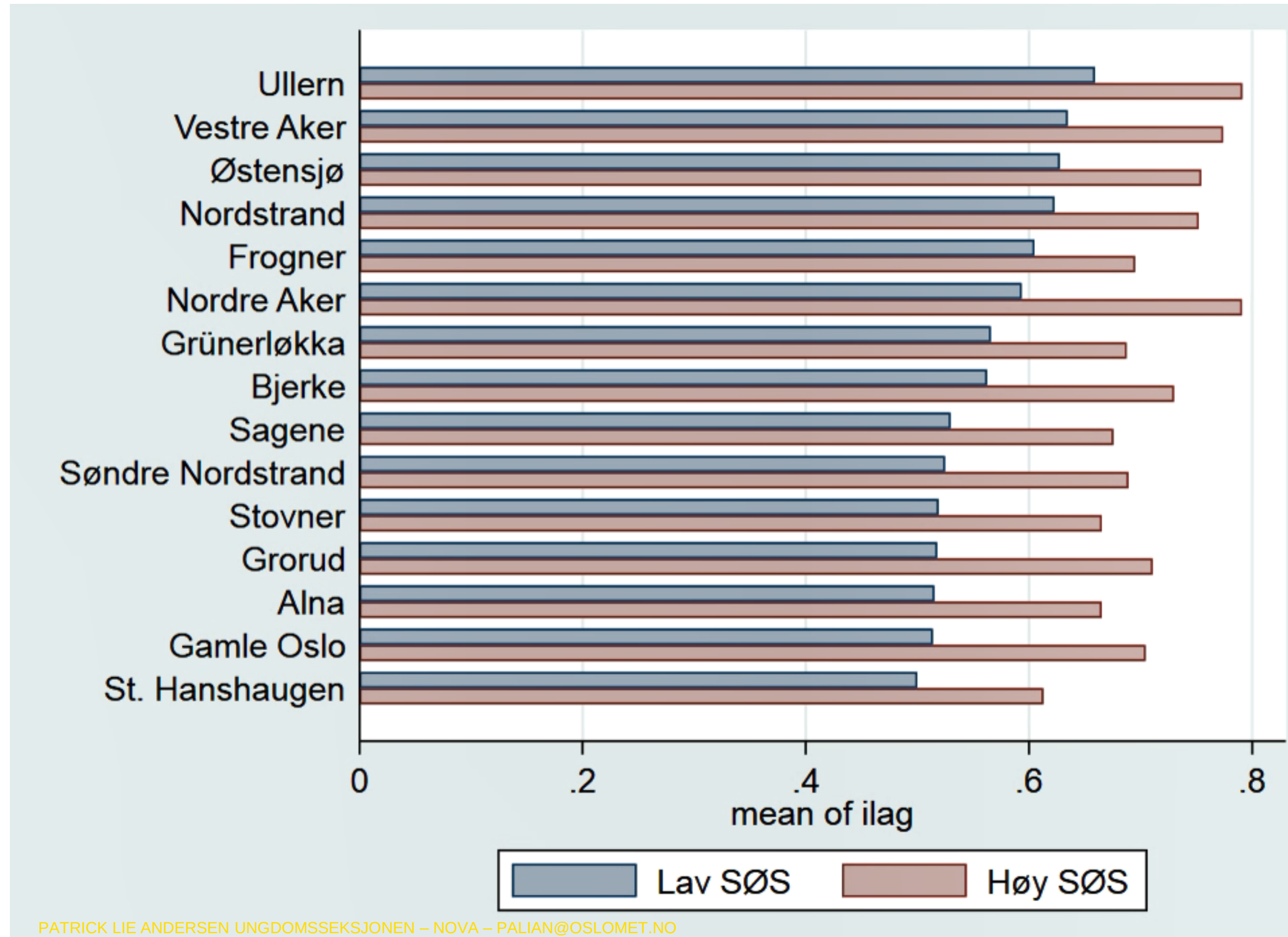
Hvorfor så stor ulikhet i store byer?

- Ung i Oslo 2018
- Alle bydeler: flere med lav SØS bruker klubbene
- Men, ulikhetene varierer også mellom bydelene (Grorud – Bjerke)

Hvorfor så stor ulikhet i store byer?

- Motsatt mønster når det gjelder idrettslagsdeltakelse

Foreløpige konklusjoner

- Øvrige fritidsaktiviteter betyr mest
- Sosial ulikhet er mer utpreget jo større kommunene er
- Sosiale relasjoner betyr noe mer jo mindre kommunene er

Tanker omkring resultatene

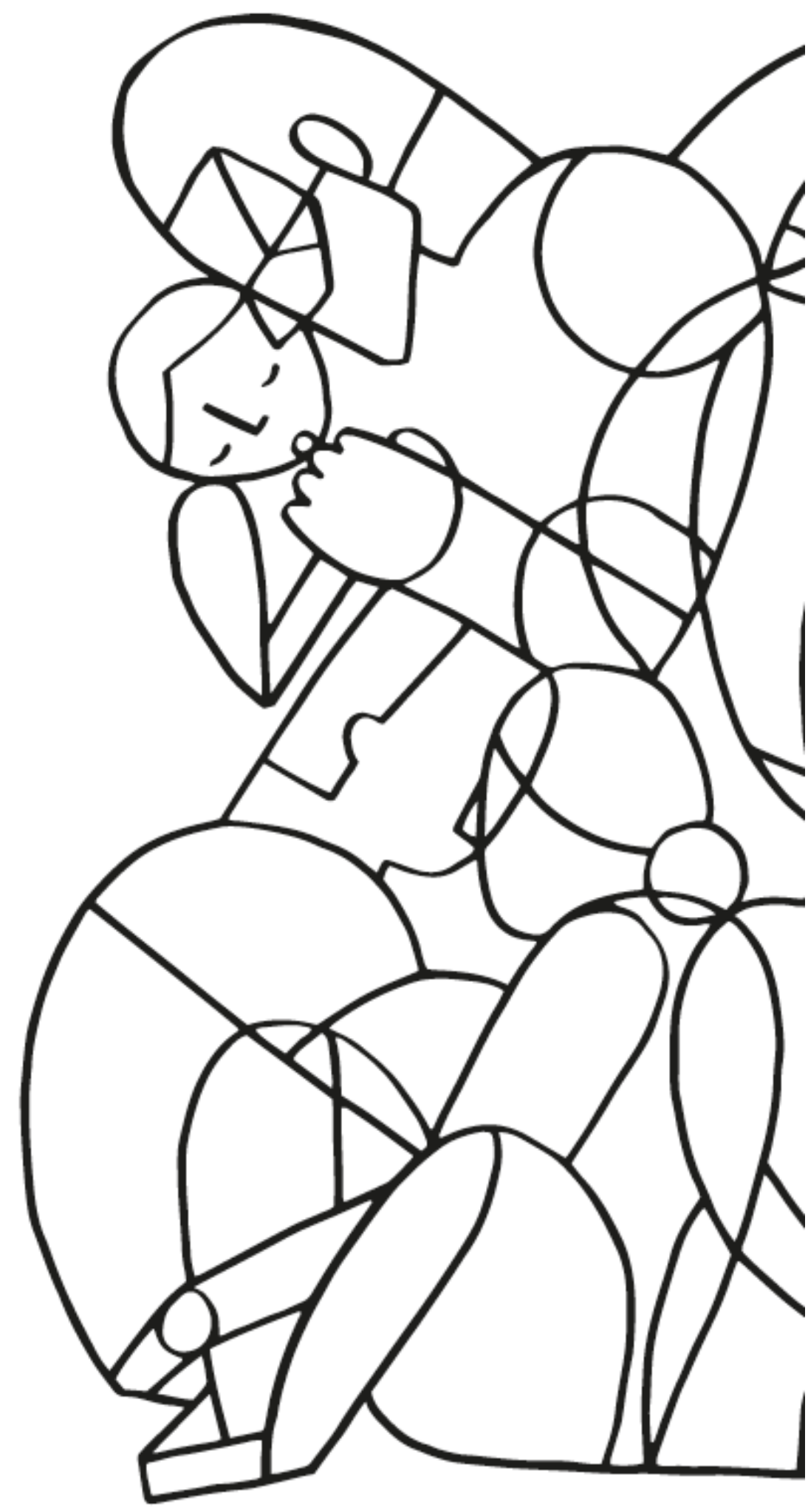
- Tilbudet treffer: fanger i hovedsak opp bredt
- Hvordan få med “inaktive”? - Særlig mindre kommuner
- Sosial rekruttering til klubbene i de store byene
 - Men, hvordan få til dette? Sosialt delte byområder
 - Også innad bydeler? Brukes samme type tilbud?
 - Trengs mer forskning

Photo by Alexander Popov on Unsplash

Kommer i dette prosjektet:

- Artikkel i vitenskapelig tidsskrift basert på Ungdata-analysen
- Artikkel i vitenskapelig tidsskrift basert på intervjuer med ungdom som er ofte på klubb
- Sluttrapport. Hovedfunn fra:
 - Ungdata-analyser
 - Intervjuer klubbungdom/ klubbledere
 - Hvordan disse klubbene inngår i kommunenes folkehelsearbeid

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

Spørsmål?
palian@oslomet.no